

Л.С. СТРИГУЛЬ, ст. викл. НТУ «ХП»,
А.Г. КОВАЛЬОВ, магістр НТУ «ХП»

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Стаття присвячена питанням та проблемам впровадження програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку та управління, для підвищення ефективності діяльності підприємства, а також висвітлені проблеми вибору найбільш функціонального програмного забезпечення бухгалтерського обліку підприємства.

Article is devoted questions and problems of introduction of software products for automation of book keeping and management, for increase of efficiency of activity of the enterprise, and also the covered problems of a choice of the most functional software of book keeping of the enterprise.

Ключові слова: автоматизація, програма, комп'ютерні технології, бухгалтерський облік підприємства.

Вступ. В ринкових умовах господарювання автоматизація процесу обліку дає можливість економити підприємству свій час та кошти, а головне своєчасно приймати ефективні управлінські рішення. Як показує практика ефективність обліку значно підвищується, якщо його інформація являється повною, своєчасною і динамічною, що обумовлює необхідність автоматизації облікової інформації. Саме тому, на сучасному етапі розвитку продуктивних сил перед підприємствами, котрі прагнуть ефективно організувати свою діяльність, постає завдання вибрати програмний продукт для автоматизації обліку та управління, котрий якомога більше задовольнятиме їх вимоги.

Постановка завдання. Задачі обліку і управління можуть істотно відрізнятися залежно від роду діяльності підприємства, галузі, специфіки продукції або послуг, що надаються, розміру і структури підприємства тощо. Важко собі представити одну програму, призначену для масового використання і задовольняючу при цьому потребам більшості підприємств. При цьому керівнику, з одного боку, необхідне рішення, відповідне специфіці саме його підприємства, але, з другого боку, він розуміє переваги вживання масового перевіреного продукту. Питанням організації обліку в умовах застосування комп'ютерних технологій присвячені праці Ф.Ф. Бутинця, В.П. Завгороднього, С.В. Івахненко [1, 2] та інших. Проте й досі залишається проблемним питання вибору програмного забезпечення для бухгалтерів підприємств малого та середнього бізнесу відповідно до специфіки діяльності їх підприємств.

Виклад основного матеріалу. Сучасне програмне забезпечення щодо автоматизації обліку розвивається за двома окремими напрямками: програми електронних таблиць або електронні бази даних (Excel, Access корпорації Microsoft, SQL, Quattro Pro фірми Borland (Inprise), SuperCalc фірми Computer Associates, Lotus корпорації Lotus Development Corp.) і безпосередньо бухгалтерські програми.

Застосування комп'ютерної техніки для автоматизації обліку та управління на підприємствах має як переваги та недоліки. Як перевагу, можливо визначити, що сучасні комп'ютерні засоби дозволяють значно полегшити працю бухгалтерів та знизити трудомісткість окремих операцій, зменшити кількість помилок при складанні первинних документів та зведених облікових реєстрів, терміново отримувати необхідну інформацію, як недолік (особливо для малих підприємств) – високу вартість комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення, що не завжди може дозволити собі підприємство з невеликими обсягами діяльності.

Досить хорошим варіантом вирішення проблеми автоматизації обліку на підприємствах малого бізнесу є використання електронних таблиць. Найбільш популярною на сьогодні є електронна таблиця Microsoft Excel.

Електронна таблиця – це проста у використанні комп'ютерна програма, призначена для обробки даних. Основна перевага електронних таблиць – простота використання засобів обробки. Робота із ними не вимагає від користувача спеціальної підготовки у області програмування. В таблицю можна вводити будь-яку інформацію: текст, числа, дати і час, формули, малюнки, діаграми, графіки. Вся введена інформація у електронну таблицю Microsoft Excel може бути оброблена за допомогою спеціальних функцій, а саме: проведення різноманітних обчислень з використанням потужного апарату функцій і формул; дослідження впливу різноманітних чинників на показники; рішення задач оптимізації; отримання вибіркового даних; побудову графіків і діаграм; статистичний аналіз даних.

Можливості засобів Microsoft Excel дозволяють також формувати і бухгалтерські документи: Журнал реєстрації господарських операцій, Оборотно-сальдову відомість, Головну книгу, Форму № 1 «Баланс» та Форму № 2 «Звіт про фінансові результати», Платіжне доручення, Прибуткові та Видаткові касові ордера, Розрахункову та Платіжну відомість для розрахунків з робітниками та ін.

Однак недоліком Excel є те, що вона не формує проводок по господарських операціях, а також оформлення друкованого варіанту форм звітності є значно важчим і трудомісткішим ніж у тій же 1С Бухгалтерії, де все здійснюється за долі секунди.

На ринку програмних продуктів представлено широкий спектр програм по автоматизації бухгалтерського обліку, найпоширенішими з яких і

найбільш адаптованими до української системи ведення обліку є пакети 1С: "Підприємство", "Парус - Підприємство" та "Бест Звіт Плюс".

В Україні більш широкого розповсюдження набула програма "1С: Підприємство 7.7". Проте сьогодні дедалі більшої популярності набуває нова версія цієї програми "1С: Підприємство 8.0" завдяки своїм новим додатковим можливостям.

Система програм "1С: Підприємство" призначена для вирішення широкого спектру задач автоматизації обліку стоять перед сучасними підприємствами, що динамічно розвиваються. Вона є системою прикладних рішень, побудованих за єдиними принципами і на єдиній технологічній платформі: «1С: Підприємство». Керівник може вибрати рішення, яке відповідає актуальним потребам підприємства і надалі розвиватиметься у міру зростання підприємства або розширення задач автоматизації.

Поєднання цих потреб і забезпечує "1С: Підприємство" як система програм. Програмні продукти системи "1С: Підприємство" можуть бути адаптовані до будь-яких особливостей обліку на конкретному підприємстві.

Пакет "1С: Підприємство" складається з таких модулів, залежно від версії програми:

Версія "1С: Підприємство 7.7"

- 1С: Бухгалтерія
- 1С: Торговля и Склад
- 1С: Зарплата и Кадры

Версія "1С: Підприємство 8.0"

- 1С: Бухгалтерія 8.0
- 1С: Управление торговлей 8.0
- 1С: Зарплата и Управление персоналом 8.0

В комплект поставки входить конфігурація, призначена для обліку в госпрозрахункових організаціях. Для ведення обліку в установах і організаціях, що перебувають на бюджеті, призначена конфігурація "Для бюджетних організацій", що поставляється окремо [3]. Це викликано тим, що, як засвідчила практика, багато державних установ ведуть облік в єдиній базі, використовуючи мережевий варіант, з кількох робочих місць. При цьому нерідко доводилося вносити до типової конфігурації зміни, що враховують специфіку певної галузі або організації. Тепер для забезпечення зручності роботи і більших можливостей реалізації прикладних завдань користувачів ці особливості враховані в 2-й редакції.

До складу "1С: Підприємство" включений план рахунків бухгалтерського обліку, відповідний до Наказу Міністерства Фінансів України "Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його використання" від 30.11.99р. №291. Склад рахунків, організація аналітичного, валютного, кількісного обліку на рахунках

відповідають вимогам законодавства по веденню бухгалтерського обліку й відбиттю даних у звітності. При необхідності користувачі можуть самостійно створювати додаткові субрахунки й розрізи аналітичного обліку. 31 квітня 2007 року було запущено сервіс завантаження офіційних курсів валют НБУ в програми "1С:Підприємство" через Інтернет [3].

Що стосується пакету "Парус-Підприємство", то відома в Україні компанія "Парус" ще у 1991 р. запропонувала користувачам автоматизоване робоче місце "Парус-Заробітна плата", що розв'язує чимало бухгалтерських проблем у цьому напрямі обліку. Відтоді цей програмний продукт доведено практично до досконалості. У програмі реалізовано багато нюансів розрахунків зарплати, що дозволяє використовувати її майже на будь-якому підприємстві з індивідуальною зарплатною специфікою. Звичайно, на ринку програмного забезпечення є достатня кількість систем, що автоматизують облік зарплати, а тому "Парус-Заробітна плата" в цьому плані значно поступається модулю "1С: Зарплата і кадри" і не знайшов широкого розповсюдження на території України [4].

"Бест звіт плюс" – програмний комплекс призначений для автоматизації процесів роботи зі звітною документацією встановленого зразка. Він забезпечує організацію електронного документообігу у всіх без винятку суб'єктів господарювання будь-якої форми власності та джерел фінансування або між ними та державними контролюючими органами, подача звітності яким передбачена чинним законодавством. Це можливість інтеграції даних з будь-якої бухгалтерської програми (1С, і т.д.), передача звітності засобами електронної пошти із застосуванням підсистеми шифрування та пересилки [6].

Функціональні можливості програмного забезпечення:

1. Формування картки установи.
2. Формування та ведення реєстру форм (бланків) звітних документів.
3. Формування звітних документів із використанням різноманітних функцій контролю
4. Імпорт інформації зі встановлених на підприємстві автоматизованих систем бухгалтерського обліку та управління виробництвом.
5. Формування пакетів звітності в електронному вигляді електронною поштою із застосуванням криптографічного захисту.

Отже, кожне підприємство може вибрати програмний продукт для автоматизації обліку відповідно до своїх особливостей ведення діяльності та особливостей ведення бухгалтерського обліку.

Вартість поставки пакету програм "1С: Підприємство" залежить від комплектації та приналежності до конкретної операційної системи. Якщо порівнювати з пакетом "ПАРУС - Підприємство", то відмінностей у роботі практично немає. Комплектація модулів практично нічим не відрізняється,

але "ПАРУС - Підприємство" включає в себе дещо більшу і детальнішу кількість модулів.

Якщо порівняти вартість пакетів, то встановлення пакету "ПАРУС - Підприємство" обійдеться в середньому 250 у.о., залежно від фірми-постачальника і комплектації. Пакет 1С: Підприємство є дещо дорожчим і становить в середньому 300 у.о. залежно від комплектації та версії програми, а також кількості користувачів, на яких розрахована система. Незважаючи на це система "1С:Підприємство" впевнено завойовує позиції на ринку автоматизованого програмного забезпечення використання пакету та набула більшого поширення в Україні порівняно з пакетом "ПАРУС – Підприємство", а аналіз досвіду використання цієї платформи зумовив необхідність розроблення нової версії – 8.1 [5]

Висновки. Автоматизація системи бухгалтерського обліку дозволяє істотно полегшити труд бухгалтера, позбавити його від рутинної роботи, підвищує оперативність та точність облікової інформації, дозволяє більше приділяти уваги проведенню економічного і фінансового аналізу роботи підприємства та пошуку резервів щодо підвищення ефективності цієї роботи. Саме тому підприємствам необхідно визначитися з вибором програмного забезпечення, яке було здатне забезпечити всі потреби обліку підприємства і разом з тим було досить економічним і не вимагало великих витрат на його придбання, а також не вимагало від бухгалтера специфічних навичок програмування. На моя думку, найбільш ефективним буде використання продукту "1С:Підприємство", бо він забезпечує найбільш повний спектр можливостей для ведення обліку на підприємстві. Тільки за умови вибору можна максимізувати ефективність та ведення облікової діяльності, що безумовно є необхідним кроком на шляху до розвитку і процвітання підприємства.

Список літератури: 1. *Бутинець Ф.Ф., Івахненко С.В.* Інформаційні системи бухгалтерського обліку. - Житомир: ЖІТІ, 1997. 2. *Завгородній В.П.* Автоматизація бухгалтерського учета, контролю, анализа и аудита. - К.: А.С.К., 1998. - 768 с. 3. З турботою про користувача: нова версія 8.1 платформи "1С: Підприємство", Дебет-Кредит, №15, 2007р. 4. Хто краще рахує зарплату? Автоматизація процесу нарахування системою "Парус - заробітна плата" для великих і малих, Дебет-Кредит, №15, 2007р. 5. www.dtk.com.ua-Бухгалтерський тижневик Дебет-Кредит 6. www.bestzvit.com.ua - Бест-звіт.

Надійшла до редколегії 12.11.10